adviseurs voor leefomgeving

Memo Omgevingsveiligheid

Sportpark Westervoort

Gemeente Westervoort

Projectnummer: 4291.01
Versie: concept
Datum: 30-04-2025

Inhoud

Inhoud 0

1. Inleiding 1
   1.1 Aanleiding 1
   1.2 Doelstelling van het onderzoek 1

2. Wettelijk kader 2
   2.1 Plaatsgebonden risicocontouren 2
   2.2 Voorschiftengebied 3

3. Onderzoek 4
   3.1 Risicobronnen 4
   3.1.1 Spoorlijn Arnhem - Zevenaar 4
   3.1.2 Gasleidingen 4
   3.2 Aanbevelingen 5
   3.2.1 Uitvoeren van een berekening van het groepsrisico 5
   3.2.2 Kinderdagopvang ..... Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
   3.2.3 Voorschriftengebied 6

4. Conclusie 7

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Westervoort werkt aan de gebiedsontwikkeling Westervoort Noord. Hiervoor zijn in 2024 een kaderdocument en een gebiedsvisie vastgesteld. Onderdeel van deze gebiedsontwikkeling is de verplaatsing van de sportvelden aan de Brouwerslaan, zodat hier woningbouw kan worden gerealiseerd. De beoogde locatie voor de verplaatsing van het sportpark is gelegen op agrarische gronden ten noordoosten van de kern Westervoort, globaal gelegen tussen De Smidse en de Horsterstraat. De in het koersdocument aangewezen locatie betreft de kadastrale percelen bekend als gemeente Duiven, sectie H nummers 1800, 1801, 1805 en 1806, met een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 17,5 hectare.

Voor de realisatie van het sportpark is Buro Ontwerp & Omgeving gevraagd om een onderzoek locatieontwikkeling uit te voeren. Het doel is om te komen tot een advies ten aanzien van de kansen en bedreigingen van de realisatie van een sportpark op de beoogde locatie, alsmede aanbevelingen te doen voor eventueel noodzakelijke vervolgonderzoeken en aanvullende randvoorwaarden voor het ontwerp van het sportpark. Het onderzoek locatieontwikkeling vormt zo het kader voor een eventuele vervolgfase (ontwerp- en procedurefase). Samen met diverse andere onderzoeken vormt onderhavige quickscan een onderdeel van het advies ten aanzien van de locatieontwikkeling.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van dit onderzoek is om de mogelijke belemmeringen vanuit het aspect omgevingsveiligheid helder te krijgen.

2. Wettelijk kader

De hoofdlijnen van het (wettelijk) kader voor de omgevingsveiligheid zijn opgenomen in instructieregels in afdeling 5.1.2 Bkl. In bijlage VII van het Bkl zijn activiteiten aangewezen als risicobronnen. Deze risicobronnen zijn van belang voor de regels over het plaatsgebonden risico en de aandachtsgebieden. Het betreft de volgende activiteiten:

- Activiteiten met gevaarlijke stoffen bij bedrijven. Dit zijn verschillende milieubelastende activiteiten uit het Besluit activiteiten leefomgeving;
- Het basisnet vervoer gevaarlijke stoffen (weg, water en spoor);
- Buisleidingen met gevaarlijke stoffen die zijn aangewezen als milieubelastende activiteit in het Besluit activiteiten leefomgeving;
- Windturbines die zijn aangewezen als milieubelastende activiteit in het Besluit activiteit leefomgeving.

Het werken met aandachtsgebieden voor omgevingsveiligheidsrisico's is een nieuwe manier van omgaan met het groepsrisico (artikel 5.12 t/m 5.15 Bkl). Een aandachtsgebied geldt van rechtswege. Deze worden vastgelegd in het Register Externe Veiligheid en zijn digitaal raadpleegbaar. In het deelplan moet binnen deze aandachtsgebieden rekening worden gehouden met het groepsrisico. Hier wordt aan voldaan door in het aandachtsgebied geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen toe te laten en ook geen beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Deze gebouwen en locaties zijn wel toelaatbaar als er daarvoor extra maatregelen worden genomen. Dat dient te geschieden met voorschriftengebieden. In een deelplan dient in principe een aandachtsgebied als voorschriftengebied te worden aangewezen als er met het deelplan kwetsbare gebouwen zijn toegestaan. In voorschriftengebieden gelden de extra bouweisen van paragraaf 4.2.14 Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

Daarnaast staan in het Bkl ook instructieregels voor de volgende risicobronnen die zijn aangewezen als milieubelastende activiteit in het Besluit activiteiten leefomgeving:

- Opslaan, bewerken en herverpakken van vuurwerk (afdeling 5.1.2.4 Bkl);
- Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik (afdeling 5.1.2.5 Bkl);
- Exploiteren van een IPPC-installatie voor het maken van explosieven (afdeling 5.1.2.5 Bkl);
- Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen voor militair gebruik (afdeling 5.1.2.5 Bkl).

2.1 Plaatsgebonden risicocontouren

Voor activiteiten met gevaarlijke stoffen wordt een plaatsgebonden risico (PR) bepaald. Dit is de kans per jaar dat een persoon, die altijd aanwezig is op die plaats, overlijdt door een ongeval met een gevaarlijke stof. De gevaarlijke stoffen worden gebruikt in bijvoorbeeld een chemisch bedrijf of in een haven waar gevaarlijke stoffen worden vervoerd of opgeslagen. De kans om te overlijden door een ongeval met gevaarlijke stoffen is het grootst in de buurt van het ongeval. Hoe verder van het ongeval, hoe kleiner de kans op overlijden. De volgende plaatsgebonden risicocontouren worden berekend:

- PR 10-5: een plaatsgebonden risico van één op honderdduizend per jaar;
- PR 10-6: een plaatsgebonden risico van één op de miljoen per jaar;
- PR 10-7: een plaatsgebonden risico van één op de 10 miljoen per jaar;
- PR 10-8: een plaatsgebonden risico van één op de 100 miljoen per jaar.

De plaatsgebonden risicocontour van één op de miljoen per jaar (10-6) wordt gebruikt als basis voor de veilige afstand tussen activiteiten met gevaarlijke stoffen en andere activiteiten. Binnen deze contour mogen geen woonwijken gebouwd worden. Ook mag je binnen deze

contour geen gebouwen bouwen voor minder zelfredzame mensen. Denk aan basisscholen, ziekenhuizen, of verpleeghuizen.

2.2 Voorschiftengebied

Een gemeente kan binnen een aandachtsgebied voorschriftengebieden aanwijzen. Een voorschriftengebied kan een deel van of het gehele aandachtsgebied zijn. De gemeente wijst in dat geval een locatie binnen een (brand- of explosie)aandachtsgebied als (brand- of explosie)voorschriftengebied aan in het omgevingsplan. In dit deel van het aandachtsgebied gelden dan aanvullende bouweisen voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw van beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen. In het Verzamelbesluit Omgevingswet 2023 is geregeld dat een brand- of explosievoorschriftengebied ook kan worden aangewezen in een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Deze aanvullende bouweisen staan in de artikelen 4.90 tot en met 4.96 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Zij hebben tot doel om mensen in een gebouw beter te beschermen tegen de effecten van een brand of explosie. Voor gedeelten van het bouwwerk buiten het voorschriftengebied gelden geen aanvullende bouweisen uit het Bbl. Als de gemeente geen brand- of explosievoorschriftengebied in het omgevingsplan heeft aangewezen, gelden binnen het aandachtsgebied geen aanvullende bouweisen.

Locaties voor zeer kwetsbare gebouwen in een brand- of explosieaandachtsgebied moeten altijd worden aangewezen als voorschriftengebied. Voor deze gebouwen zijn de aanvullende bouweisen na aanwijzing van het voorschriftengebied in het omgevingsplan dus altijd van toepassing. Het gaat dan om bijvoorbeeld ziekenhuizen, basisscholen en kinderdagverblijven. De aanvullende bouweisen gelden niet voor bestaande gebouwen die binnen een voorschriftengebied liggen. Deze gelden alleen in geval van nieuwbouw of vervangende nieuwbouw. En let wel, het voorschriftengebied geldt ook in het geval van zeer kwetsbare gebouwen niet automatisch, maar het bevoegd gezag moet ze actief aanwijzen.

3. Onderzoek

Het voorgenomen initiatief voorziet in de realisatie van een nieuw sportpark met diverse sportfuncties en een buitenschoolse opvang (BSO). Een sportpark met meerdere sportvelden en sportfaciliteiten moet worden gezien als kwetsbare functie. Een BSO moet zelfs worden gezien als zeer kwetsbare functie. Een gebouw of functie is 'zeer kwetsbaar' als het een gebouw of functie is voor mensen die zichzelf niet op tijd in veiligheid kunnen brengen.

De navolgende afbeelding bevat een fragment van de Risicokaart Nederland. De globale ligging van het projectgebied is hierop aangeduid met een blauw vierkant.

3.1 Risicobronnen

Het projectgebied valt binnen meerdere aandachtsgebieden en risicocontouren. Hieronder wordt per risicobron ingegaan op deze aandachtsgebieden en risicocontouren

3.1.1 Spoorlijn Arnhem - Zevenaar

De spoorlijn Arnhem – Zevenaar is in het Basisnet vervoer aangewezen als spoorlijn waar gevaarlijke stoffen over worden getransporteerd. De spoorlijn heeft geen plaatsgebonden risicocontour. Het projectgebied ligt wel:

- volledig binnen het aandachtsgebied ‘gifwolk’;
- grotendeels binnen het aandachtsgebied ‘explosie’;
- voor een zeer klein gedeelte binnen het aandachtsgebied ‘brand’.

3.1.2 Gasleidingen

In beheer bij de N.V. Nederlandse Gasunie Oost bevinden zich aan de oostkant van het projectgebied drie gasleidingen zoals weergegeven in onderstaande tabel:

Type	Thema	Type buismateriaal	Buisdiameter	Druk	Status	Type levering netwerk	Opmerking
Aardgas	Buisleiding gevaarlijke inhoud	staal	121.9 cm	79.9 bar	functioneel	transport	Meest westelijke leiding
Aardgas	Buisleiding gevaarlijke inhoud	staal	106.68 cm	66.2 bar	functioneel	transport	Middelste leiding
Aardgas	Buisleiding gevaarlijke inhoud	staal	91.4 cm	66.2 bar	functioneel	transport	Meest oostelijke leiding

Alle aardgasleidingen hebben een plaatsgebonden risicocontour, namelijk een PR 10-8 contour. Alleen een klein deel van het westen van het projectgebied valt buiten deze plaatsgebonden risicocontouren. Daarnaast hebben alle gasleidingen een 'brandaandachtsgebied', welke over het volledige projectgebied rijkt.

3.2 Aanbevelingen

3.2.1 Uitvoeren van een berekening van het groepsrisico

Met de komst van aandachtsgebieden, is de berekening van het groepsrisico (GR) door gemeenten bij ruimtelijke plannen overbodig geworden. Een gemeente voldoet aan de verplichting om rekening te houden met het groepsrisico als zij géén bebouwing toelaat binnen de aandachtsgebieden (artikel 5.15. Bkl).

Een gemeente kan ervoor kiezen om wél bebouwing binnen de aandachtsgebieden toe te laten. Dan moet ze ervoor zorgen dat er maatregelen gelden om personen in gebouwen en op locaties te beschermen. Dat kan ook door het beperken van het aantal personen of de verblijftijd van personen in deze gebouwen of op deze locaties. Op deze manier voldoet de gemeente aan de verplichting om rekening te houden met het groepsrisico.

Uit de toelichting bij artikel 5.15 van het Bkl blijkt dat het een gemeente vrij staat om alsnog een berekening van het groepsrisico uit te voeren als zij dat wenst. Hiermee kan een gemeente bijvoorbeeld inzicht krijgen in het groepsrisico bij stedelijke verdichting, om afwegingen te maken of keuzes te onderbouwen.

Op drukke momenten zullen zich meer dan 500 mensen begeven op het sportpark. Gezien de grootte van de ontwikkeling, en de realisatie van een zeer kwetsbaar gebouw (BSO), is het aan te bevelen toch een berekening uit te voeren om het groepsrisico inzichtelijk te krijgen. Met deze berekening kan vervolgens een goed onderbouwde afweging worden gemaakt of het groepsrisico aanvaardbaar is.

3.2.2 Buitenschoolse opvang (BSO)

De plaatsgebonden risicocontour van één op de miljoen per jaar (10-6) wordt gebruikt als basis voor de veilige afstand tussen activiteiten met gevaarlijke stoffen en andere activiteiten. Binnen deze contour mogen geen gebouwen worden gebouwd voor minder zelfredzame mensen, zoals een kinderdagopvang.

Er ligt geen PR 10-6 contour over het projectgebied heen. Er bevinden zich wel drie PR 10-8 contouren afkomstig van aardgasleidingen, waarbij alleen een stukje van het westelijke deel van het projectgebied zich niet binnen deze contouren bevindt. Formeel gezien mogen hier zeer kwetsbare gebouwen worden gebouwd. Voor alle objecten geldt namelijk een lichte verantwoording. Desalniettemin is de aanbeveling om te onderzoeken of het mogelijk is de BSO buiten de PR 10-8 contouren te realiseren. Dit om het risico voor deze kwetsbare groep zo laag mogelijk te houden. Indien dit niet mogelijk is, zal een extra onderbouwing benodigd zijn waarom een BSO binnen de PR10-8 contour kan worden gerealiseerd.

3.2.3 Voorschriftengebied

Zoals in het wettelijk kader is beschreven, kan de gemeente voorschriftengebieden aanwijzen in het geval dat er binnen aandachtsgebieden (beperkt) kwetsbare gebouwen of functies toe worden gestaan. Voor zeer kwetsbare gebouwen is dit zelfs verplicht. Dit betekent dat voor de BSO in elk geval een voorschriftengebied aangewezen dient te worden. Daarnaast is het aan te bevelen dit ook te doen voor alle overige functies, gezien de grootte van de ontwikkeling. Op drukke momenten zullen zich namelijk meer dan 500 mensen begeven op het sportpark.

4. Conclusie

Uit het voorgaande blijkt dat voor het aspect omgevingsveiligheid nadere toetsing noodzakelijk is. De grootte van de ontwikkeling, inclusief de realisatie van een zeer kwetsbaar gebouw op deze locatie, kan zorgen voor een onverantwoord risico op deze locatie op het gebied van omgevingsveiligheid. Daarnaast is het opstellen van een voorschriftengebied verplicht voor de BSO, en aan te bevelen voor de overige gebouwen en functies.